

2019-01-01

ทุนนิยมคาสีในชายแดนไทย : บททดลองเสนอทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองและทางเลือกนโยบายสาธารณะ

ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์

จิรายุทธ์ สีม่วง

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

ประดิษฐศิลป์, ชัยยนต์ and สีม่วง, จิรายุทธ์ (2019) "ทุนนิยมคาสีในชายแดนไทย : บททดลองเสนอทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองและทางเลือกนโยบายสาธารณะ," *Journal of Social Sciences*: Vol. 49: Iss. 1, Article 6.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol49/iss1/6>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

Casino Capitalism at Thailand's Borders: Theoretical Propositions in Political Economy and Policy Options***

Chaiyon Praditsil*
Jirayoot Seemung**

Abstract

The article analyzes casinos business at Thailand's borders as a form of casino capitalism. Cultural political economy theory is integrated with David Harvey's concept of Accumulation by Dispossession to describe the cultural context. Pierre Bourdieu's Theory of Practice is then used to consider the roles played by actors in casinos. Ulrich Beck's concept of Risk Society is then employed to illustrate the context of the locality under study. In addition, policy recommendations are offered. There are derived from the results of documentary research and in-depth interviews carried out in the field. The findings are that the mechanism and the process of capital accumulation in the research area can be categorized as Primitive Accumulation of Capital in a Neo-Liberal Globalization context. Most of the capital accumulation is by non-economic means. Furthermore, Appropriation of surplus in casino business is made possible by 2 factors: 1) the operators' acumen in conducting the business and 2) differential probabilities of gambling risk as between the operators or hosts and their customers. The implication is therefore that the policy proposal to legalize casinos in Thailand should be re-considered since policy itself would tend to compound social problems. Should such a policy become reality, measures should be in places to make for responsible gambling and to educated the public to be critically conscious of the nature of the risks involved in gambling, especially in casinos.

Keywords: *casino capitalism, Thai border casinos, gambling, political economy, policy options*

*Corresponding author: Assoc.Prof.Dr Chaiyon Praditsil, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University, 41 M.5 Tambol Tachang, Muang District, Chanthaburi Province 22000. Email: Chaiyon49@gmail.com

**Jirayoot Seemung, Lecturer in Faculty of Political Science and Law, Burapha University, Tambon Sansuk, Muang District, Chonburi 20131. Email: Jirayoot@buu.ac.th

***Received March 28, 2018; Revised May 8, 2018; Accepted June 5, 2018

ทุนนิยมคาสีในชายแดนไทย: บททดลองเสนอ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองและทางเลือก นโยบายสาธารณะ***

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์*

จิรายุทธ์ สีม่วง**

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงการดำเนินธุรกิจบ่อนคาสีในชายแดนไทยที่อยู่ในรูปแบบทุนนิยมคาสีใน ซึ่งสามารถอธิบายจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรม โดยบูรณาการระหว่างแนวคิดการสะสมทุน โดยการแย่งยึดกรรมสิทธิ์ของเดวิด ฮาร์วี มาใช้ในปริบททางวัฒนธรรม ทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการของ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ มาพิจารณาบทบาทของผู้กระทำต่าง ๆ และแนวคิดสังคมเสี่ยงภัยของอูลริค เบค มาพิจารณา บริบทเชิงสนามพื้นที่ นอกจากนี้บทความยังนำเสนอทางเลือกนโยบายสาธารณะจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ การเมืองเชิงวัฒนธรรมด้วย การวิเคราะห์ดังกล่าวมาจากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์ เจาะลึกในภาคสนาม พบว่ากลไกและกระบวนการสะสมทุนของคาสีในชายแดนนั้นเป็นกระบวนการสะสมทุน เบื้องต้นในสถานการณ์ของโลกาภิวัตน์แนวเสรีนิยมใหม่ โดยเป็นการสะสมจากกลไกนอกเหนือจากเศรษฐกิจ เป็นหลัก ส่วนกระบวนการช่วงชิงส่วนเกินในธุรกิจคาสีนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในการเล่นการพนัน วิเคราะห์สรุปได้ว่า ข้อเสนอให้เปิดบ่อนคาสีได้อย่างถูกกฎหมายในสังคมไทยเป็น “การเพิ่มปัญหามากขึ้น” สำหรับสังคมไทยใน ปัจจุบัน หากในอนาคตมีการเปิดบ่อนคาสีจะต้องมีการสร้างเงื่อนไขให้เกิดระบบการพนันแบบรับผิดชอบและ ให้การศึกษาแก่พลเมืองให้รู้เท่าทันการพนันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคาสีใน

คำสำคัญ: ทุนนิยมคาสีใน, คาสีในชายแดนไทย, การพนัน, เศรษฐศาสตร์การเมือง, ทางเลือกทางนโยบาย

*ผู้รับผิดชอบหลัก: รองศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี รหัสไปรษณีย์ 22000 อีเมล Chaiyon49@gmail.com.

**อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20131 อีเมล Jirayoot@buu.ac.th

***ได้รับบทความ 28 มีนาคม 2561; แก้ไขปรับปรุง 8 พฤษภาคม 2561; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 5 มิถุนายน 2561

บทนำ

การก่อรูปของธุรกิจการพนันตั้งแต่ 50 ปีที่ผ่านมาถึงปัจจุบันได้ขยายตัวจนกลายเป็นธุรกิจไร้พรมแดนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ความใกล้ชิดระหว่างโลกาภิวัตน์กับกลไกตลาดเสรีไร้พรมแดนส่งผลให้กลุ่มทุนต่างๆ ในธุรกิจการพนันขยายตัวอย่างมากจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นทุนนิยมการพนัน ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์แนวโน้มการขยายตัวของธุรกิจการพนันทั่วโลกและในแถบเอเชียและแปซิฟิกที่มีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง รูปแบบของธุรกิจพนันสมัยใหม่ที่จัดอย่างเป็นทางการและเป็นระบบที่สุดก็คือบ่อน¹คาสีโนอันเป็นบ่อนการพนันที่มีรูปแบบการเล่นหลายประเภทและเปิดบริการอย่างถูกกฎหมายตลอด 24 ชั่วโมง (Nualnoi Treerat 2016, 26-39)

การพนันถือเป็นสิ่งผิดกฎหมายในประเทศไทย ดังนั้นการเล่นการพนันในประเทศไทยจึงอยู่ในรูปแบบที่ไม่ถูกต้องทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นบ่อนงานศพ บ่อนตามประเพณี บ่อนบ้าน รวมไปถึงบ่อนเถื่อน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ในกรุงเทพฯ ปรากฏว่ามีการลักลอบดำเนินการและลงทุนทำบ่อนเถื่อนขนาดใหญ่อย่างน้อย 8 แห่งด้วยกัน คือ บ่อนเตาปูน บ่อนประตูน้ำ บ่อนโชคชัยสี่ บ่อนบางนา บ่อนเสียดอ บ่อนตีพจน์ ฟ้าใหญ่ บ่อนแจ้งอ และบ่อนฮ็อตโต้ (Rattaphong Sonsuphap 2012, 43, 49) นักพนันที่เข้าไปเสี่ยงโชคในบ่อนผิดกฎหมายล้วนเสี่ยงต่อการถูกจับ ดังนั้นภายหลังจากที่ประเทศเพื่อนบ้านเปิดบ่อนคาสีโนถูกกฎหมาย ผู้เล่นบางส่วนจึงหันไปเล่นการพนันตามแนวชายแดนของประเทศไทย นโยบายการเปิดบ่อน

คาสีโนของประเทศเพื่อนบ้านทำให้ธุรกิจคาสีโนในพื้นที่ชายแดนขยายตัวไปรอบประเทศไทย ในปัจจุบันพบว่ามีย่านคาสีโนอย่างน้อย 30 แห่ง ดังนี้

ภาคใต้ตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย พบบ่อนคาสีโนบริเวณรอยต่อรัฐเกดะห์และปะลิสใกล้พื้นที่อำเภอสะเดาและอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รวมทั้งพบบ่อนคาสีโนในรัฐเกดะห์ส่วนที่ติดกับอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาสและอำเภอเบตง จังหวัดยะลา รวมถึงในประเทศมาเลเซียก็มีบ่อนคาสีโนเกนต์ิง ฮอร์แลนด์และประเทศสิงคโปร์ ก็ปรากฏบ่อนคาสีโนในพื้นที่มารินา เบย์และเกาะเซ็นโตซ่า

ส่วนในภาคเหนือติดชายแดนไทย-พม่า ผังชายแดนตรงข้ามจังหวัดเชียงราย พบบ่อนคาสีโนใกล้พื้นที่ดังต่อไปนี้ 1) อำเภอแม่สาย ได้แก่ บ่อนคาสีโนโรงแรมอัลลัวร์ รีสอร์ท บ่อนคาสีโนโรงแรมเรจจิน่า แอนด์ กอล์ฟคลับ และบ่อนคาสีโนโรงแรมวู้ดเก้านั้น ในจังหวัดท่าขี้เหล็ก 2) อำเภอเชียงแสน ได้แก่ บ่อนคาสีโนโรงแรมโกลเด้น ไทโรแองเกิล แอนด์ พาราไดซ์ รีสอร์ท ในเขตจังหวัดท่าขี้เหล็ก บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ บ่อนคาสีโนคิงส์โรมัน ติดแม่น้ำโขง สามเหลี่ยมทองคำ เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว และ 3) อำเภอเชียงของ ได้แก่ บ่อนคาสีโนโรงแรมนาคราช ปรีนเชส เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ติดสะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-สปป.ลาว แห่งที่ 4

สำหรับภาคตะวันตกติดชายแดนไทย-พม่ายังพบว่ามีบ่อนเมียวดี ริเวอร์ไซด์ รีสอร์ท ผังตรงข้ามอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และผังตรงข้ามจังหวัดระนอง พบบ่อนอันดามันคลับ บนเกาะสน นอกจากนี้

¹คำว่า 'บ่อน' ในที่นี้ หมายถึง สถานที่ชุมนุมในการเล่นการพนันตามรากศัพท์ (Ratchabandityasapha 2011) ดังนั้นผู้เขียนจึงขอใช้คำว่า 'บ่อนคาสีโน' ในภาษาไทยมาจากการแปลคำว่า 'casino'

ชายแดนฝั่งตรงข้ามด่านเจดีย์สามองค์ จังหวัดกาญจนบุรี พบบ่อนคาสิโนเปิดให้บริการอยู่ที่เมืองพญาตองงู 2 แห่ง โดยรูปแบบการเข้าไปเล่นการพนันมีทั้งแบบที่ถูกกฎหมาย และการลักลอบเข้าเมือง

นอกจากนี้ตามแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ฝั่งชายแดนตรงข้ามจังหวัดเลย ในพื้นที่เมืองทูละคม แขวงเวียงจันทน์ พบบ่อนคาสิโนในโครงการแดนสวรรค์ น้ำมึร์รีสอร์ท และฝั่งตรงข้ามจังหวัดมุกดาหาร ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน แขวงสะพานนะเขต พบคาสิโนในสะพาน เวกัส

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ ฝั่งชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ พบบ่อนคาสิโนรอยัล ฮิลล์ และโอเอสมิด รีสอร์ท ในพื้นที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรรัมย์ ประเทศกัมพูชา ซึ่งทั้งสองบ่อนนี้เป็นบ่อนที่มีคนไทยนิยมเข้าไปเสี่ยงโชคมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบบ่อนคาสิโนแห่งใหม่ล่าสุดที่เพิ่งก่อสร้างแล้วเสร็จใกล้ชายแดนไทย-กัมพูชา ห่างจากจุดผ่านแดนถาวรช่องสง่า อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ประมาณ 500 เมตร คาสิโนแห่งนี้สร้างโดยกลุ่มทุนจากประเทศจีน มูลค่าลงทุนประมาณ 1,000 ล้านบาท และมีกลุ่มลูกค้าหลักคือคนไทย (ThaiPublica 2015, August 18)

สำหรับกรณีพื้นที่ภาคตะวันออกชายแดนไทย-กัมพูชา เนื่องจากพื้นที่ชายแดนส่วนนี้มีความยาวถึง 434 กิโลเมตร (ชายแดนไทย – กัมพูชา มีระยะทางสุทธิ 798 กิโลเมตร) กินพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ตราด จันทบุรี และสระแก้ว ทำให้พบบ่อนคาสิโนหลายแห่งกระจายในพื้นที่ชายแดนทั้ง 3 จังหวัด ดังนี้

ด้านจังหวัดตราด พบบ่อนคาสิโนเกาะกง อินเตอร์เนชั่นแนลหรือบ่อนเกาะกง อยู่ห่างจาก

ชายแดนไทยด้านบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เพียง 800 เมตร

ในกรณีจังหวัดจันทบุรีมีการเปิดบ่อนคาสิโนชายแดน 2 จุด ได้แก่ 1) บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องผักกาด มีบ่อนคาสิโนจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ บ่อนซีชาร์ อินเตอร์เนชั่นแนล บ่อนไพลิน บ่อนมงกุฎเพชร บ่อนดรีมเวิร์ล บ่อนเค อาร์ วิคตอเรีย คาสิโน และ 2) บริเวณตลาดการค้าบ้านแหลม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีบ่อนคาสิโนจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ บ่อนดราโก้คลับ บ่อนเจ้าพระยาคลับ บ่อนริโอ คาสิโน (Nop Anon, personal communication, May 1, 2017)

ส่วนในจังหวัดสระแก้ว มีบ่อนคาสิโนเปิดให้บริการตามแนวชายแดนระหว่างอำเภออรัญประเทศ (ตลาดโรงเกลือ) และบ้านปอยเปต อำเภอโอโง จังหวัดบันเตียเมียนเจย ห่างจากด่านตรวจคนเข้าเมืองคลองลึกประมาณ 100 เมตร จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ บ่อนฮอลิเดย์ ปอยเปต คาสิโน บ่อนฮอลิเดย์ พาเลส คาสิโน แอนด์ รีสอร์ท บ่อนแกรนด์ ไดมอนด์ ซิตี้ แอนด์ คาสิโน บ่อนปอยเปต คาสิโน รีสอร์ท บ่อนทรอปิกานา บ่อนโกลเด้น คราวน์ คาสิโน ปอยเปต บ่อนปรีนเซส คราวน์ คาสิโน บ่อนเก็นติ้ง คราวน์ คาสิโน บ่อนคราวน์ คาสิโน ดรีมเวิร์ลด์ บ่อนคราวน์ เก็นติ้งสกาย บ่อนสตาร์ เวกัส รีสอร์ท แอนด์ คาสิโน และบ่อนสตาร์ พาราไดซ์ คาสิโน (Jirayoot Seemung 2017, abstract)

จากสถานการณ์การเพิ่มจำนวนของบ่อนคาสิโนชายแดนรอบประเทศไทยดังกล่าว บทความนี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า ในการดำเนินธุรกิจบ่อนคาสิโนชายแดนนั้นมีลักษณะเป็นทุนนิยมคาสิโนที่สามารถอธิบายได้จากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิง

วัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
สาธารณะจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิง
วัฒนธรรมด้วย

ในการนำเสนอเนื้อหาบทความจะประกอบ
ไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง บทวิพากษ์งาน
ศึกษาคาสโนชายแดนและทฤษฎีการพนันที่ใช้ศึกษา
ดั้งเดิม ส่วนที่สอง เศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรม
ในการวิเคราะห์ทุนนิยมคาสโนชายแดนไทย และส่วน
สุดท้าย ได้แก่ ข้อเสนอในเชิงนโยบายของคาสโนชากฎหมาย

บทวิพากษ์งานศึกษาเกี่ยวกับบ่อน คาสโนชายแดนและทฤษฎีการพนัน

ในปัจจุบันมีงานศึกษาสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับ
คาสโนชายแดนที่ควรได้รับการวิพากษ์เพื่อต่อยอด
ทางทฤษฎี ดังนี้

งานของ Rattaphong Sonsuphap (2012)
เรื่อง “บ่อนการพนันตามแนวชายแดน: ผลกระทบ
และแนวทางในการจัดการ” งานชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มธุรกิจการพนัน
ของโลกรวมถึงประเทศไทยในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้
ยังศึกษาสถานการณ์บ่อนการพนันตามแนวชายแดน

ไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและการจัดการของภาครัฐ
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้
เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการวิจัยเชิง
เอกสาร (documentary research) ดังนั้นจึงเป็น
หลักฐานทุติยภูมิเป็นหลักทำให้ขาดข้อมูลระดับพื้นที่
ที่มาจากการวิจัยในภาคสนาม (field research)

Pinkaew Laungaramsri (2017) ศึกษาเรื่อง
“ทุนนิยมคาสโน: เขตเศรษฐกิจพิเศษจีนกับการสร้าง
ชายแดนเสรีนิยมใหม่ในลาว โดยใช้กรณีศึกษาพื้นที่
เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว ชายแดน
ระหว่างประเทศลาวกับประเทศจีน” งานศึกษาชิ้นนี้
มีจุดเด่นอยู่ที่เป็นการอธิบายโดยใช้แนวคิดเชิงทฤษฎี
ที่นำเข้าทฤษฎีมาจากตะวันตกอย่างเป็นระบบ แต่มี
จุดอ่อนอยู่ที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลในเชิงลึกทำให้
เกิดการใช้ทฤษฎีแทนที่ข้อมูลเชิงลึกควบคู่กับการมอง
เห็นเพียงแค่ปรากฏการณ์ภายนอกของบ่อนคาสโน
ดังนั้นการศึกษาจึงละเอียดประเด็นสำคัญหลายประเด็น
เช่น กลไกและกระบวนการสะสมทุน ผู้กระทำการ
ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุน และระบบเศรษฐกิจใต้ดิน
(underground economy) อาทิ การฟอกเงิน
ซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการสะสมทุนคาสโน
ชายแดนโดยทั่วไป ดังจะเห็นได้จากข่าวของบ่อนคิงส์
โรมัน² เป็นต้น (Spring News 2018a; Spring News
2018b; Voice TV 2018)

²กระทรวงการคลังของสหรัฐอเมริกาได้ออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2561 ว่า บริษัท คิงส์โรมัน อินเตอร์เนชั่นแนล
อินเวสต์เมนต์ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ สปป.ลาว เป็นแหล่งฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และถูกขึ้นบัญชีดำเครือข่ายองค์กรอาชญากรรม
ข้ามชาติ ส่งผลให้กระทรวงการคลังของสหรัฐฯ มีคำสั่งคว่ำบาตรกิจการที่เกี่ยวข้องกับนายเจ้าเหว่ย สำนักงานควบคุมทรัพย์สินในต่างแดน
(OFAC) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลังของสหรัฐฯ เป็นผู้ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลกิจการข้ามชาติของเจ้าเหว่ย (Zhao Wei
TCO) พบว่าเครือข่ายดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด เช่น เฮโรอีน ยาบ้า รวมถึงการค้าประเวณีโสเภณีเด็ก โดยร่วมมือกับ
กองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์วโนเมียนมาร์ ทั้งยังเป็นขบวนการที่ลำเลียงยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมายต่าง ๆ ข้ามพรมแดนระหว่างจีน ลาว
ไทย ไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค

Pornsak Phongphaew et al. (2002) ศึกษา บ่อนการพนันตามแนวชายแดนของไทย ผลกระทบ และปัญหา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ทั่วไปและสภาพยังอีกของการพนันในประเทศไทย รวมถึงศึกษาแนวทางแก้ไขจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งภายในประเทศและแนวชายแดนในประเทศเพื่อนบ้าน ทำวิจัยยังเสนอทางเลือกนโยบายการแก้ไขปัญหาการพนันอีกด้วย งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาในเชิงสำรวจ (survey research) ที่มุ่งสร้างองค์ความรู้ เกี่ยวกับการพนันตามแนวชายแดน และเสนอแนะเชิงนโยบาย (policy implications) เป็นหลัก ดังนั้นจึง ไม่ได้มีเป้าหมายในการพัฒนาทฤษฎีในการวิเคราะห์ สถานการณ์การพนันชายแดนแต่อย่างใด

Sungsidh Piriyarangsarn (2003) ได้สำรวจ ทฤษฎีการพนันที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ สรุปได้ 5 ทฤษฎีหลัก แต่เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์การ พนันชายแดนพบว่า ทฤษฎีดังกล่าวไม่สามารถอธิบาย การพนันได้อย่างมีพลังนัก ดังนี้ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 163 -165)

1. ทฤษฎีการพนันแนวอนุรักษนิยม มองว่า การพนันเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม แต่จาก ผลการศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า ปัญหาสังคมที่เกิด จากการเล่นการพนันในบ่อนคาสิโนชายแดนนั้น เกิด จากปัจจัยหลายประการ (multifactor) มิใช่แค่เฉพาะ ปัจจัยจากการเล่นพนันเท่านั้น

2. ทฤษฎีการพนันแนวหน้าที่นิยม ให้บทบาท สำคัญทางสังคมว่าการพนันเป็นกิจกรรมยามว่างหรือ มีบทบาทในการสร้างความบันเทิงในสังคมเป็นหลัก แต่จากปรากฏการณ์ในพื้นที่บ่อนคาสิโนชายแดนภาค ตะวันออกพบว่า ทุกชนชั้นมิได้มองการพนันเป็นเพียง กิจกรรมเพื่อความบันเทิงเป็นหลัก แต่เน้นว่าเป็นเรื่อง

ของความเสี่ยงในการลงทุนในเชิงธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็น เจ้าของบ่อน เจ้ามือ หรือนักเล่นพนัน กล่าวคือ เจ้าของบ่อนหรือเจ้ามือจะต้องจัดตั้งระบบการบริหาร ความเสี่ยง ส่วนผู้เล่นการพนันระดับวีไอพีจะมีรูปแบบ การพนันตามวิถีของชนชั้นนำ เช่น การมีห้องส่วนตัว ในการเล่นพนัน ในขณะที่ชนชั้นที่เป็นประชาชนทั่วไป จะเข้าไปเล่นในระบบและกระบวนการของผู้เล่น รายย่อย เช่น การเล่นในห้องรวมที่ใช้เงินสดเป็นหลัก ซึ่งเรียกว่า “สนามทราย” เป็นต้น ลักษณะเป็นธุรกิจ ของการพนันของบ่อนคาสิโนชายแดนจะพบว่า เป็น ธุรกิจที่ทั้งที่เป็นระบบปกติ (normal economy) และ เป็นธุรกิจใต้ดิน (underground economy) ในการ เป็นธุรกิจที่เป็นระบบปกติ บ่อนคาสิโนจะให้ความสำคัญต่อผู้เล่นรายใหญ่ ส่วนบทบาทที่สำคัญของการ เป็นธุรกิจใต้ดินคือ การเป็นแหล่งฟอกเงินจากธุรกิจ ผิดกฎหมายอื่นๆ

3. ทฤษฎีการพนันแนวการบริหารสังคม เชื่อว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้าง เศรษฐกิจและสังคม แต่เมื่อพิจารณาเชิงโครงสร้าง ชนชั้นนั้นจะพบว่า ทุกชนชั้นเล่นการพนันบ่อนคาสิโน ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชนชั้นนำในฐานะเป็นผู้เล่น ระดับวีไอพี หรือชาวบ้านในฐานะผู้เล่นรายย่อย นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่ว่าเศรษฐกิจจะดีหรือตกต่ำ ประชาชนก็ยังคงนิยมเล่นการพนันเสมอ

4. ทฤษฎีการพนันแนวทางเลือกสาธารณะ มองว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่ผ่านการวิเคราะห์ในเชิง ได้เสียอย่างสมเหตุสมผล (cost-benefit analysis) แต่ทฤษฎีดังกล่าวยังมีจุดอ่อนเนื่องจากมองการพนัน เฉพาะมิติทางเศรษฐกิจ จากปรากฏการณ์การพนัน คาสิโนชายแดนยังต้องพิจารณาการพนันในมิติทาง การเมืองและวัฒนธรรมด้วย กล่าวคือ การลงทุนและ การบริหาร การพนันตามแนวชายแดนนั้นล้วนอยู่ใน

บริบทของความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจที่เป็นทางการของรัฐและอำนาจอิทธิพลที่ไม่เป็นทางการ รวมถึงว่าการพิจารณาการเล่นพนันในมิติวัฒนธรรมของผู้เล่นที่เป็นคนไทยเสียส่วนใหญ่

5. ทฤษฎีการพนันแนวอาชญาวิทยาและประวัติศาสตร์กฎหมาย เป็นการอธิบายการพนันจากมุมมองทางการเมืองและนิติศาสตร์ ทฤษฎีดังกล่าวนี้เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ละเลยมิติการพนันในฐานะที่เป็นธุรกิจของนักลงทุนและนักเล่นการพนัน นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญกับการเมืองและกฎหมายในรูปแบบที่เป็นทางการซึ่งเป็นแนวการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์บ่อนคาสิโนในไทย-กัมพูชาที่ในปัจจุบันมีการดำเนินการในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการต่าง ๆ ด้วย เช่น การจัดรถข้ามพรมแดนอย่างไม่เป็นทางการ การปล่อยให้มีการเข้า-ออกพรมแดนเพื่อไปเล่นการพนันบ่อนคาสิโนหลังเวลาเปิด-ปิดด่าน หรือที่เรียกว่า “ช่องรูหนู” การแสวงหาค่าเช่าของนักการเมืองและข้าราชการในพื้นที่ เป็นต้น

ท้ายสุดยังพบอีกว่า ในปัจจุบันยังพบการนำทฤษฎีแนวหลังสมัยใหม่ (the postmodern) มาใช้ในการวิเคราะห์การพนันและคาสิโน อาทิ งานศึกษาของ Rattaphong Sonsuphap and Itsaree Phaksipaeng (2016) ที่ใช้ทฤษฎีการบริโภคสัญลักษณ์ (consumption of signs) ของฌอง โบดริยาร์ด (Jean Baudrillard) มาใช้ในการวิเคราะห์การเล่นการพนัน การวิเคราะห์ดังกล่าวมีความเชื่อว่า การพนันได้พัฒนาก้าวหน้าในแบบลาสเวกัส (Lasveguslization) จนผู้เล่นมุ่งบริโภคความบันเทิงมากกว่าการได้เสียจากการพนันเพียงอย่างเดียว แต่การใช้ทฤษฎีแนวหลังสมัยใหม่มักมีจุดอ่อนอยู่ที่ว่าการพนันตามแนวชายแดนไทยนั้นในปัจจุบันยังไม่พัฒนาถึงขั้นการเล่นพนันเป็นการบริโภค

ความบันเทิงครบวงจร (entertainment complex) ตามแบบลาสเวกัส

เศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมของทุนนิยมคาสีโนชายแดนไทย

เศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมในที่นี้หมายถึง แนวทางการวิเคราะห์ที่ต้องการชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานของคาสีโนชายแดนเป็นธุรกิจที่มุ่งสะสมทุนทางเศรษฐกิจจากวิถีทางวัฒนธรรมของการเล่นพนัน ในการวิเคราะห์ดังกล่าวบทความนี้จะใช้การบูรณาการระหว่างแนวคิดการสะสมทุน โดยการแย่งยึดกรรมสิทธิ์ (accumulation by dispossession) ของเดวิด ฮาร์วี (David Harvey) มาใช้ในปริมณฑลทางวัฒนธรรม ทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการ (theory of practice) ของปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) มาพิจารณาบทบาทของผู้กระทำต่าง ๆ และแนวคิดสังคมเสี่ยงภัย (Risk Society) ของอุลริค เบค (Ulrich Beck) มาใช้ในการวิเคราะห์สนามแห่งความเสี่ยงของบ่อนคาสิโน

การลงทุนและกระบวนการของบ่อนคาสิโนชายแดนเป็นกระบวนการสะสมทุนในปริมณฑลทางวัฒนธรรม เนื่องจากการเล่นพนันในบ่อนคาสิโนเป็นการสานต่อวิถีความนิยมเล่นพนันที่มีดั้งเดิมอยู่แล้วในสังคมไทยให้กลายมาเป็นสินค้าในเชิงธุรกิจ (commodification) กล่าวคือการเล่นพนันในอดีตนั้นเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะการเล่นครั้งคราวตามประเพณีหรือเล่นตามบ่อนบ้าน แต่ต่อมาเมื่อมีการเปิดบ่อนคาสิโนตามชายแดน ผู้เล่นดังกล่าวก็ได้ย้ายมาเล่นในบ่อนคาสิโนเพื่อจะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการตลอด 24 ชั่วโมงและปลอดจากการถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้เรายังพบอีกว่า พฤติกรรมผู้เล่นพนันในบ่อนคาสิโนก็ล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานของธุรกิจเป็นหลัก ก็คือการเล่นเพื่อแสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแทบทั้งสิ้น ทุนนิยมคาสิโนในที่นี้มีความตรงตามตัวอักษร ดังนั้นจึงไม่ได้มีความหมายในแง่ที่เป็นการเก็งกำไรทางการเงินที่พูดเป็นอุปมาอุปมัย (metaphor) ว่า casino capitalism (Strange 1986)

การสะสมทุนของบ่อนคาสิโนในรอบชายแดนเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ภายใต้อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่เน้นการสร้างตลาดการพนันชายแดนขึ้นมาหลังจากที่รัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณได้ดำเนินนโยบายเปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า ดังจะเห็นได้จากกรณีตัวอย่างบ่อนคาสิโนในชายแดนไทยกัมพูชาพบว่า หลังจากการเข้ามาของกระแสโลกาภิวัตน์และนโยบายเปลี่ยนสนาามรบเป็นสนาามการค้า รัฐบาลกัมพูชาได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับคาสิโนในชายแดนในรูปแบบกฎหมายการลงทุน (the law on investment) ในปี พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2546 กฎหมายดังกล่าวถูกกำหนดมาเพื่อรองรับการลงทุนจากต่างประเทศรวมถึงการตั้งบ่อนคาสิโนโดยให้ความคุ้มครองและเพิ่มแรงจูงใจนักลงทุนต่างชาติในการลงทุนอันจะเป็นการสร้างงานที่ก่อให้เกิดรายได้กับประชาชนและเร่งรัดการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้บ่อนคาสิโนในนาคาเวิลด์ (Naga World)³ ที่รัฐบาลกัมพูชาออกใบอนุญาตฉบับแรกไปแล้ว รัฐบาลกัมพูชาก็ไม่อนุญาตให้มีบ่อนคาสิโนในรอบรัศมี 200 กิโลเมตร รอบกรุงพนมเปญอีก (Pornsak Phongphaew et al. 2002, 149; Will and Titthara 2012) นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2539 รัฐบาลกัมพูชายังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปราบปรามการพนัน

(Royal Decree of the Kingdom of Cambodia 1996) ห้ามดำเนินกิจการการพนันทุกประเภททั่วราชอาณาจักรเว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลและอนุญาตให้เฉพาะชาวต่างชาติเล่นการพนันในบ่อนคาสิโนเท่านั้น จากนั้นนโยบายดึงดูดการลงทุนดังกล่าวของประเทศกัมพูชาส่งผลให้เงินจากกลุ่มทุนข้ามชาติทุนกัมพูชาและทุนไทยไหลเข้าสู่ธุรกิจคาสิโนชายแดนเป็นอย่างมาก กลุ่มทุนข้ามชาติ เช่น กลุ่มทุนมาเลเซีย กลุ่มทุนออสเตรเลีย กลุ่มทุนอเมริกา กลุ่มทุนจีน กลุ่มทุนเกาหลี เป็นต้น หรือในกรณีของกลุ่มนายทุนต่างชาติ เช่น นายก๊ก อาน มหาเศรษฐีในธุรกิจคาสิโนกลุ่มคราวน์ (Crown Casino) รวมทั้งกลุ่มนายทุนไทยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น (Jirayoot Seemung 2017, 75-141) ดังนั้นภายใต้การออกใบอนุญาตจากรัฐบาลกัมพูชา จนถึงปี พ.ศ. 2557 จะพบว่า รัฐบาลกัมพูชาได้ออกใบอนุญาตแล้วจำนวน 56 คาสิโนทั่วประเทศ ใบอนุญาตเครื่องสล็อต 7,660 เครื่อง และโต๊ะพนัน 2,568 ตัว ทำให้การพนันของประเทศกัมพูชากลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีความคึกคักที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อพิจารณาจากจำนวนบ่อนคาสิโนทั่วประเทศกัมพูชา (Morton 2014; L.H. 2014)

กลไกและกระบวนการสะสมทุนคาสิโนในชายแดนไทย

การวิเคราะห์กลไกและกระบวนการสะสมทุนชายแดนโดยใช้แนวคิดการสะสมทุนด้วยการแย่งยึดกรรมสิทธิ์ของเดวิด ฮาร์วี (Harvey 2003) นั้นถือว่าเป็นกระบวนการสะสมทุนเบื้องต้นเป็นผลมาจากการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลกในช่วงโลกาภิวัตน์ของ

³บ่อนคาสิโนในนาคาเวิลด์ เป็นบ่อนคาสิโนบนเรือล่องในโดนเลสาบ ในเมืองพนมเปญ

อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ การสะสมทุนเบื้องต้นแตกต่างจากการสะสมทุนแบบทุนนิยม (capitalist accumulation of capital) เนื่องจากการสะสมทุนผ่านกลไกนอกเหนือจากเศรษฐกิจเป็นหลัก (non-economic means) โดยเฉพาะการปิดล้อมเพื่อยึดครองทรัพย์สินสาธารณะ (enclosure of the commons) นอกจากนี้กลไกขับเคลื่อนการสะสมทุนในทัศนะของฮาร์วีจะเป็นกลไกบังคับด้วยความรุนแรงและสภาวะยินยอมพร้อมใจควบคู่กันไป ซึ่งแตกต่างจากกลไกสะสมทุนเบื้องต้นในสมัยของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ที่เน้นปิดล้อมที่ดินทำกิน (enclosure of the land) และเน้นการใช้การบังคับด้วยความรุนแรง เราสามารถทำความเข้าใจการสะสมทุนเบื้องต้นของทุนนิยมคาสโนในชายแดนไทยได้ โดยอาศัยแนวคิดการสะสมทุนด้วยการแย่งยึดกรรมสิทธิ์ที่ดินนี้ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 133-140; Jirayoot Seemung 2017, 75-141)

1. การส่งเสริมการตลาดบ่อนคาสโนจะส่งเสริมการตลาดด้วยการจัดพาหนะเดินทางแก่นักพนัน โดยรถตู้สำหรับผู้โดยสารย่อยและรถทัวร์สำหรับผู้โดยสารระดับวีไอพี การจัดรางวัลชิงโชค เช่น การส่งคูโปงชิงโชค การสมัครสมาชิกเพื่อรับสิทธิพิเศษ การสร้างจุดขาย เช่น การให้บริการอาหารฟรีตลอด 24 ชั่วโมง การสร้างระบบการเล่นการพนันที่ยุติธรรม (fair) ต่อผู้เล่นและการบริหารงานบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของผู้เล่น เช่น ถ้าผู้เล่นเป็นคนไทยทางบ่อนจะต้องเน้นการบริการด้วยอัธยาศัยที่ดีเป็นพิเศษ เป็นต้น

2. การทำงานชุมชนสัมพันธ์เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งที่จะเกิดกับชุมชน บ่อนคาสโนในสวนมากมักมีฝ่ายชุมชนสัมพันธ์โดยเฉพาะบ่อนคาสโนที่บริหารโดยนายทุนไทย ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินธุรกิจคาสโนในพื้นที่เป็นไปอย่างราบรื่นทางบ่อนจะจัดกิจกรรมชุมชน

สัมพันธ์เพื่อลดการต่อต้านจากชุมชนในพื้นที่ที่บ่อนคาสโน เช่น การจัดงานทอดกฐินประจำปี การรับซื้อสินค้าจากชุมชน เป็นต้น

3. การประสานงานกับฝ่ายมั่นคงทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านโดยการเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าเช่า (rent) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ยึดหยุ่นเวลาเปิด-ปิดด่าน การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง การลดความเข้มงวดในการตรวจค้น ตลอดจนถึงการปล่อยให้นำเงินข้ามประเทศได้ง่ายขึ้น

4. รูปแบบการเล่นการพนันในบ่อนคาสโนชายแดนไทยโดยทั่วไปเราสามารถแบ่งประเภทของรูปแบบการพนันในบ่อนคาสโนออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

4.1 การพนันในรูปแบบดั้งเดิม เป็นการพนันทั่วไปที่ใช้เล่นตามงานประเพณี หรือ การเล่นตามบ้าน เช่น ไพ่ ไฮโล หว่ย น้ำเต้าปูปลา เป็นต้น การเล่นรูปแบบดั้งเดิมดังกล่าวนี้นำมาใช้เล่นในบ่อนคาสโนยุคแรกๆ

4.2 การพนันในรูปแบบสมัยใหม่ เป็นการเล่นการพนันในพื้นที่ที่ได้รับการอนุญาตให้เล่นการพนันได้ เช่น การใช้เครื่องเล่นต่างๆ ที่ทันสมัยเพื่อเป็นการจูงใจนักเล่นพนันและเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเล่นการพนัน การพนันรูปแบบสมัยใหม่มีทั้งคาสโนที่เป็นระบบเครื่อง (machine) เช่น สล็อตแมชชีน ตู้เกมต่างๆ และ การพนันในรูปแบบเกม (gaming) เช่น บาคาร่า รูเล็ต ไพ่สูงต่ำ กำถั่ว เป็นต้น

4.3 การพนันรูปแบบออนไลน์ ภายใต้บริบทการพัฒนาเทคโนโลยีในปัจจุบัน บ่อนการพนันชายแดนได้มีการปรับตัวเพื่อขยายฐานผู้เล่นหน้าใหม่เข้าสู่ธุรกิจการพนัน การพนันได้ยกระดับจากการเล่นพนันในพื้นที่รูปธรรมไปสู่การเล่นพนันในพื้นที่เชิง

นามธรรมในรูปแบบของการเล่นพนันออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้นักพนันที่ต้องการเล่นพนันสามารถแทงพนันได้โดยผ่านช่องทางเว็บไซต์ของบ่อนคาสีโนที่ให้บริการ

5. การจัดการความเสี่ยง บ่อนคาสีโนจะจัดกลไกเพื่อลดความเสี่ยงที่จะขาดทุนเชิงธุรกิจโดยใช้ฐานของความรู้ 3 ศาสตร์ ดังนี้

5.1 ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เช่น บ่อนคาสีโนจะใช้การควบคุมด้วยการตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อกำหนดกำไรที่แน่นอน เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เล่น เพื่อหาจุดอ่อนของผู้อื่น เป็นต้น

5.2 ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยทางบ่อนจะติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เล่นและหาเทคนิคในการเอาชนะผู้เล่น เช่น หากสังเกตพบว่าคาสีโนเป็นฝ่ายเสียก็จะเปลี่ยนตัวคนแจกไพ่ การบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้นักพนันเกิดความมึนงงขาดสติซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจผิดพลาดได้ง่าย โดยเฉพาะการเล่นการพนันในช่วงกลางคืนซึ่งผู้เล่นจะมีอาการง่วง เผลอ ซึ่งทางบ่อนจะมีโอกาสเป็นฝ่ายได้มากกว่า เป็นต้น กระบวนการเหล่านี้ทำให้บ่อนคาสีโนขายแดนทั้งหมดจึงเปิดบริการแบบ 24 ชั่วโมง

5.3 ความรู้ทางไสยศาสตร์ โดยมีการใช้ความรู้ในทางไสยศาสตร์ใน 3 รูปแบบ ด้วยกัน คือ การใช้ซินแสหรือหมอดู พบว่าบางแห่งมีการจ้างซินแสหรือหมอดูมาประจำบ่อนเพื่อคอยตรวจสอบดวงชะตาของพนักงานที่แจกไพ่และทำการตรวจจุดลักษณะโหงวเฮ้ง ดวงชะตาของนักพนันบางคนเพื่อจัดวางพนักงานแจกไพ่ได้อย่างถูกต้อง รูปแบบที่สองเป็นการตรวจจุดบุคลิก ลักษณะ ดวงชะตา ของพนักงานแจกไพ่ซึ่งพนักงานทุกคนจะต้องเปิดเผยข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อให้ซินแสหรือหมอดูคำนวณปีชงและตรวจสอบ

โหงวเฮ้งก่อนที่จะเข้ามาทำงาน และการไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในบ่อนคาสีโนเพื่อดลบันดาลตามสิ่งที่ต้องการหรือให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วย

6. การบริหารงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมภายในคาสีโนจะประกอบด้วยฝ่ายต่างๆ ที่สำคัญได้แก่

6.1 ฝ่ายธุรกิจรับจํานํา ฝ่ายธุรกิจรับจํานําจะมีหลายรูปแบบมีทั้งลักษณะนักลงทุนบ่อนคาสีโนดำเนินการเองและการให้เครือข่ายของนักลงทุนเข้ามาเข้าดำเนินการหรือการจ้างเอกชนภายนอกเข้ามาดำเนินการภายใต้สัญญา ซึ่งพบว่าผู้ใช้บริการจํานําส่วนใหญ่จะเป็นนักพนันในสนามทราย เช่น การจํานําโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

6.2 ฝ่ายการจัดการเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม อาหารและเครื่องดื่มที่จัดเลี้ยงภายในบ่อนคาสีโนมีระบบการบริหารหลากหลายรูปแบบ ผู้ที่ดำเนินการส่วนใหญ่มักเป็นเจ้าของบ่อน เครือข่ายเจ้าของบ่อนหรือบริษัทเอกชนภายนอก โดยวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารจะหาซื้อจากตลาดฝั่งประเทศไทย

6.3 ฝ่ายดูแลการขายบริการทางเพศ การบริการทางเพศในบ่อนส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการในกลุ่มลูกค้าวีไอพีโดยจะต้องมีการส่งจองล่วงหน้าเพื่อให้ทางบ่อนจัดหามาให้ตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งหญิงสาวที่ให้บริการมาจากหลากหลายสัญชาติ

6.4 ฝ่ายจัดหาที่พัก การให้บริการจัดหาที่พักถือเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่กับบ่อนทุกแห่งโดยนักเล่นพนันทุกคนสามารถเข้าไปใช้บริการได้หากปฏิบัติตามกติกาต่างๆ ของบ่อน เช่น มีการแลกชิปตามเกณฑ์ที่บ่อนคาสีโนกำหนดไว้ก็สามารถเข้าพักได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น โดยระบบการบริหารที่พักส่วนใหญ่เจ้าของบ่อนจะดำเนินการเองซึ่ง

ส่วนมากจะมีการจ้างงานพนักงานคนไทยเนื่องจากสามารถทำได้ดีกว่า

6.5 ฝ่ายบริการสินเชื่อ เป็นการให้บริการปล่อยสินเชื่อโดยเฉพาะกับนักพนันระดับวีไอพี การขอเครดิตจะดำเนินการผ่านพนักงานดูแลลูกค้า สำหรับกระบวนการติดตามหนี้จะมีกำหนดเวลาและขั้นตอนที่แตกต่างกันในแต่ละบ่อนคาสิโน แต่อย่างไรก็ดีทุกบ่อนคาสิโนจำเป็นต้องจัดตั้งกลไกความรุนแรงเชิงอิทธิพลเป็นฐานในการบริการสินเชื่อ ยกตัวอย่างเช่นบ่อนคาสิโนแห่งหนึ่งในพื้นที่ชายแดน ผู้บริหารจะให้เวลา 7 วันหลังจากขอเครดิตไปจะมีการติดตามทวงหนี้ จากนั้นจะมีกำหนดเวลาในการชดใช้หนี้ เช่น 1-3 เดือน สำหรับลูกค้าที่ไม่มีเงินจ่ายจะต้องถูกยึดทรัพย์สินเท่าที่จะทำได้ และเพื่อติดตามหนีบบ่อนคาสิโนบางแห่งจะมีมาตรการบริหารหนี้ที่เรียกว่า “อัมซัง รีด” เป็นต้น

7. กลไกการทำธุรกิจใต้ดิน นอกจากบ่อนคาสิโนจะมีการบริหารจัดการโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญและการจัดการความเสี่ยงแล้ว ชนชั้นนำในฐานะผู้ลงทุนในธุรกิจบ่อนคาสิโน ยังแสวงหาการสะสมทุนจากกระบวนการฟอกเงินในบ่อนคาสิโน ดังคำสัมภาษณ์ของนักธุรกิจที่เข้าไปลงทุนในบ่อนคาสิโนชายแดนที่ชี้ให้เห็นถึงขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 123-125; Pornsak Phongphaew et al. 2002, 230-238)

7.1 ในกระบวนการฟอกเงินจะต้องเป็นที่รู้จักกันระหว่างคนที่นำเงินมาฟอกกับเจ้าของบ่อนคาสิโนที่สนับสนุนการฟอกเงิน โดยจะมีการพูดคุยตกลงระหว่างผู้ฟอกเงิน เช่น นักการเมือง นักธุรกิจที่ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายกับเจ้าของบ่อนคาสิโนโดยส่วนใหญ่แล้วเจ้าของบ่อนจะได้เงินตอบแทน 10% จากเงินที่นำมาฟอกทั้งหมด

7.2 ผู้ฟอกเงินจะนำเงินเข้าบ่อนโดยใช้รถบริการที่ทางบ่อนคาสิโนจัดไว้ให้บริการบริเวณชายแดนฝั่งประเทศไทยเพื่อเข้ามายังฝั่งประเทศกัมพูชาที่ตั้งของบ่อนคาสิโน วิธีการนี้ทำให้ผู้ฟอกเงินสามารถขนเงินเข้า-ออกประเทศได้อย่างสะดวกในฐานะนักเล่นการพนันระดับวีไอพีของบ่อน โดยไม่ต้องผ่านพิธีการศุลกากรและพิธีการตรวจคนเข้าเมือง

7.3 หลังจากที่ได้มีการตกลงกันระหว่างผู้ฟอกเงินกับเจ้าของบ่อนคาสิโนเป็นที่เรียบร้อยแล้วทางเจ้าของบ่อนคาสิโนจะจัดเตรียมสำหรับไฟเฉพาะสำหรับผู้นำเงินมาฟอกเพื่อให้เป็นฝ่ายชนะในการเล่นการพนัน จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการเล่นการพนันตามปกติ

7.4 ในระหว่างการเล่นการพนันของผู้ที่นำเงินมาฟอก บ่อนคาสิโนจะบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐานเพื่ออ้างอิงถึงแหล่งที่มาของเงินว่าผู้นำเงินมาฟอกเป็นผู้ “เล่นได้” โดยในระหว่างการเล่นบ่อนคาสิโนจะแก๊งแพ้งบางขณะบ้างเป็นครั้งคราวเพื่อความสมจริง

7.5 หลังจากที่ถูกฟอกเงินเป็นฝ่ายได้หรือชนะจากการเล่นการพนัน บ่อนคาสิโนจะออกหลักฐานใบเสร็จให้กับผู้นำเงินมาฟอกเพื่อเป็นเอกสารยืนยันถึงแหล่งที่มาของเงิน

7.6 หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการฟอกเงินผู้ฟอกเงินจะนำเงินที่ฟอกได้กลับประเทศไทยโดยถือว่าเป็นเงินที่ถูกกฎหมายทันที กระบวนการฟอกเงินจึงถือได้ว่าเป็นกลไกที่แอบแฝง (latent function) เบื้องหลังการดำเนินธุรกิจบ่อนคาสิโน เนื่องจากเป็นกลไกที่ให้ประโยชน์กับกลุ่มนักการเมืองหรือนักธุรกิจผิดกฎหมาย ดังจะเห็นได้จากประสิทธิภาพในการฟอกเงินที่ใช้เวลารวดเร็วในการแปลงเงินผิดกฎหมายให้เป็นเงินถูกกฎหมาย

การช่วงชิงผลประโยชน์ในธุรกิจคาสิโน ชายแดน

การช่วงชิงผลประโยชน์ในธุรกิจคาสิโนชายแดนเป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของผู้กระทำการ (actor) ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบ่อนคาสิโนชายแดนไทย ผู้กระทำการที่สำคัญประกอบไปด้วยตัวแสดง 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ เจ้าของบ่อนคาสิโน เจ้ามือ และนักพนัน ดังนี้ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 121 - 123; Jirayoot Seemung 2017, 75-141)

เจ้าของบ่อนคาสิโน เจ้าของบ่อนในฐานะผู้ลงทุนมีบทบาทในการบริหารงานบ่อนคาสิโนรวมถึงการบริหารบุคคล การบริหารงานประกอบไปด้วยบุคลากร 3 ประเภทหลัก คือ ผู้จัดการบ่อน คนแจกไพ่ (dealer) และพนักงานดูแลลูกค้า (junket) ซึ่งแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ดังนี้

1. ผู้จัดการบ่อนถือกว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้ที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมไม่ให้มีการโกง รวมถึงอำนวยความสะดวก ประสานงานภายในบ่อนคาสิโน บ่อนคาสิโนที่ได้มาตรฐานจะมีการจัดระบบผู้จัดการออกเป็นหลายระดับเพื่อช่วยในการบริหาร

2. คนแจกไพ่เป็นผู้ที่ทำหน้าที่แจกไพ่ให้กับนักเล่นพนัน คาสิโนจะให้ค่าตอบแทนอย่างมากโดยจะเริ่มเตรียมคนตั้งแต่การคัดเลือกคนโดยคำนึงถึงคุณสมบัติ ได้แก่ มีบุคลิกดี มีไหวพริบในการทำงาน ซึ่งต้องมีการทดสอบความถนัดเกี่ยวกับตัวเลข หลังจากที่ถูกคัดเลือกแล้วทางคาสิโนจะมีกระบวนการในการฝึกอบรมวิธีการแจกไพ่อย่างเข้มข้นเป็นเวลา 6 เดือนโดยครูฝึกอบรมมืออาชีพ ภายหลังการฝึกอบรมแล้วจะมีพี่เลี้ยงยืนประกบตลอดเวลาในช่วงระยะแรกของการ

ทำงานจนทางบ่อนคาสิโนมั่นใจจึงปล่อยให้คนแจกไพ่นำงานได้ด้วยตัวเอง

3. พนักงานดูแลลูกค้าจะเป็นกลุ่มที่ดูแลนักเล่นพนันในหลากหลายรูปแบบ เช่น เชียร์นักพนัน ดูแลอำนวยความสะดวกให้กับนักเล่นพนัน เป็นต้น หากเป็นการดูแลกลุ่มลูกค้าวีไอพี รายได้ส่วนหนึ่งของพนักงานดูแลลูกค้าก็จะมาจากค่าคอมมิชชั่นในการแลกชิพ

เจ้ามือ เจ้ามือมี 2 ลักษณะ ได้แก่ เจ้ามือที่เป็นนักธุรกิจที่มาจากภายนอกและเจ้าของบ่อนคาสิโนบางแห่งก็เป็นเจ้ามือเองด้วย ในกรณีของเจ้ามือที่มาจากภายนอก เจ้ามือจะมีบทบาทในการจัดการดูแลภายในบริเวณพื้นที่ที่ตัวเองเช่าด้วยตัวเอง โดยต้องแยกออกจากเจ้าของบ่อนคาสิโนเพื่อบริหารความเสี่ยงที่จะเสียพนันรวมถึงการถูกโกง เจ้ามือจะบริหารจัดการตั้งแต่เริ่มการจัดหาพนักงานเพื่อให้แน่ใจว่าไว้วางใจได้ ดังนั้นเจ้ามือจึงต้องเป็นผู้คัดเลือกพนักงานด้วยตนเอง การใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่โต๊ะเข้าของตนเองเพื่อในกรณีที่มีปัญหาจะสามารถเปิดกล้องวงจรปิดของตนได้โดยไม่ต้องอาศัยกล้องวงจรปิดจากส่วนกลางของบ่อนคาสิโน รวมถึงยังมีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์เข้ามาช่วยในการบริหารความเสี่ยงอีกด้วย เพราะนอกจากเจ้ามือจะต้องจ่ายค่าเช่าแล้ว เจ้ามือยังต้องจ่ายค่าจ้างพนักงานแจกไพ่หรือดูแลโต๊ะของตน หากขาดทุนมากอาจส่งผลให้รายรับไม่พอกับรายจ่ายได้ นอกจากนี้เจ้ามือยังมีบทบาทในการนำเข้าการเล่นการพนันรูปแบบต่างๆ อีกด้วย

นักเล่นพนัน บ่อนคาสิโนชายแดนรอบประเทศจะมีทั้งนักพนันในพื้นที่และนักพนันที่มาจากต่างพื้นที่หรือต่างประเทศ อย่างไรก็ตามเราจำเป็นต้อง

แยกนักท่องเที่ยวและนักพนันออกจากกันอย่างชัดเจน เนื่องจากพฤติกรรมของนักพนันนั้นมุ่งมาเล่นพนันเป็นหลักและไม่ได้เดินทางไปเที่ยวส่วนอื่นนอกจากบ่อนคาสิโน ส่วนนักท่องเที่ยวคือผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวและมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เข้าไปใช้บริการบ่อนคาสิโน นักพนันสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท โดยพิจารณาจากจำนวนเงินที่ใช้เล่นเป็นเกณฑ์ ได้แก่ (Chaiyon Praditsil et al. 2014, 122; Jirayoot Seemung 2017, 112-137)

1. กลุ่มนักเล่นรายใหญ่หรือกลุ่มวีไอพีคือกลุ่มที่ผู้เล่นที่ลงทุนเล่นในแต่ละครั้งจำนวนมากกว่า 10,000 บาท ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละบ่อนคาสิโน โดยทั่วไปจะเป็นนักพนันจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล หรือภายในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับบ่อนคาสิโน ชายแดน นักเล่นกลุ่มนี้จะมีพื้นที่เล่นเฉพาะในบ่อนคาสิโนที่แยกออกจากพื้นที่เล่นของกลุ่มนักพนันรายย่อยและจะได้รับการดูแลอย่างดีจากบ่อนคาสิโนตามความต้องการของผู้เล่น

2. กลุ่มนักเล่นรายย่อย คือ นักพนันที่เข้ามาเล่นในบ่อนคาสิโนด้วยเงินจำนวนน้อยซึ่งถือเป็นผู้ใช้บริการหลักของคาสิโน หรือเรียกว่า “สนามทราย” นักพนันโดยส่วนมากจะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน มีอายุตั้งแต่ 35-70 ปี และนักพนันอาชีพบางรายยังมีการหารายได้เสริมจากการซื้อหรือราคาถูกหรือบุนหรือปลอดภาษีเพื่อกลับไปจำหน่ายในพื้นที่ตนอยู่

นอกจากนี้นักพนันรายย่อยยังหมายรวมถึงลูกค้าคาสิโนออนไลน์ของบ่อนคาสิโนชายแดนซึ่งในปัจจุบันค่อนข้างมีพลวัตอย่างมาก บริการคาสิโนออนไลน์จะเปิดตลอด 24 ชั่วโมงโดยผู้เล่นสามารถเล่นการพนันผ่านเว็บไซต์และโทรศัพท์มือถือซึ่งนักเล่นกลุ่มนี้จะมีตั้งแต่วัยรุ่นไปจนถึงวัยทำงาน

การเดินทางของนักเล่นพนันจะมีรูปแบบการเดินทางโดยทั่วไป 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ การเดินทางมาด้วยตัวเองและเดินทางมากับยานพาหนะของบ่อนคาสิโน ในส่วนของการบริการของบ่อนคาสิโนนั้นจะมีรูปแบบที่เรียกว่า “เครือข่ายทัวร์พนัน” เครือข่ายนักพนันเป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการที่เชื่อมระหว่างบ่อนการพนันกับนักเล่นพนันผ่านคนที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการบริการรถรับส่งคนซึ่งถือเป็นหัวใจของการส่งเสริมการตลาดคาสิโนบริเวณชายแดน โดยมีรูปแบบสำคัญ 2 รูปแบบในปัจจุบัน คือ

1. การอำนวยความสะดวกโดยรถตู้ การอำนวยความสะดวกในลักษณะนี้มุ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักพนันรายย่อยโดยจัดรถตู้ให้นักพนันเดินทางไปโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย นักพนันจะต้องเสียค่าธรรมเนียมเดินทางถึงบ่อนคาสิโนจึงนำบัตรรถตู้โดยสารไปแลกเปลี่ยนเพื่อนำไปเล่นการพนัน

2. การอำนวยความสะดวกด้วยรถทัวร์โดยสาร รูปแบบนี้เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่นักพนันคล้ายกับระบบรถตู้จากเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล หากเป็นกลุ่มผู้เล่นรายใหญ่จะได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากบ่อนคาสิโน โดยการแลกชิพขึ้นต่ำอยู่ที่ 10,000 บาท ซึ่งการมาเล่นแต่ละครั้งก็จะใช้เวลาหลายวันโดยเฉพาะหากตรงกับช่วงวันหยุดยาวในกรณีของนักพนันรายย่อยจะเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยในการไปเล่นพนันที่บ่อนคาสิโนเป็นค่าโดยสารรถทัวร์

กระบวนการช่วงชิงส่วนเกินในธุรกิจคาสิโนเป็นผลมาจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในการเล่นการพนัน

ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันเพื่อช่วงชิงผลประโยชน์จากบ่อนคาสิโนในที่นี่จะนำทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติของปีแอร์ บูดีเยอร์ (Bourdieu 1977) มาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ความสามารถในการขับเคลื่อนในเวทีการพนันมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยแรก คือ ฮาบิทัส (Habitus) ในระดับชนชั้นของสังคม บูดีเยอร์ได้ชี้ให้เห็นว่า ฮาบิทัสของแต่ละชนชั้นไม่ใช่ธรรมชาติของคนในแต่ละชนชั้น หากแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม (socialization) คุณค่า (values) หรือโลกทัศน์ (worldviews) โดยล้วนเป็นผลมาจากเงื่อนไขในการดำรงชีวิตที่หลอมรวมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ทำให้รู้สึกเหมือนเป็นธรรมชาติ ในกรณีของนักพนันนั้นจะมีนิสัยชอบเล่นการพนันอันเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคมและเงื่อนไขการใช้ชีวิตทำให้มองว่าการพนันว่าเป็นเส้นทางในการหาเงินแบบเร่งรัด ได้เงินมากและเป็นเส้นทางที่นำไปสู่การเลื่อนสถานะทางสังคมส่งผลให้กลุ่มคนที่อยากรวยนั้นคือชนชั้นล่างและชนชั้นกลางเข้ามาเล่นการพนัน ตัวอย่างเช่น นักเล่นพนันชาวไทยมีฮาบิทัสเป็นวิถีทางวัฒนธรรม ดังนั้นเมื่อเปิดบ่อนก็เป็นเพียงเปลี่ยนรูปแบบจากการเล่นพนันในบ่อนบ้านมาเป็นบ่อนชายแดน เป็นต้น

2. ปัจจัยที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับทุนในรูปแบบต่างๆ ได้แก่

2.1 ทุนทางเศรษฐกิจ (economic capital) เป็นสิ่งที่นักพนันใช้ในการวางเดิมพันในการเล่นการพนัน และแน่นอนว่าชนชั้นนำที่เป็นเจ้าของบ่อนและเจ้ามือมีย่อมมีสายป่านยาวกว่านักพนันทั่วไป ดังนั้นในระยะยาวแล้วนักพนันย่อมพบกับความเสี่ยงจากการสูญเสียทุนทางเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มอื่น

2.2 ทุนทางวัฒนธรรม (cultural capital)

การพนันในบ่อนคาสิโนชายแดนมีลักษณะเหมือนสินค้าที่วางอยู่บนฐานทางความรู้ทางเทคนิค การบริการและวิชาชีพ สินค้าทางวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนรูปไปเป็นทุนทางเศรษฐกิจ เช่น การได้เสียจากการพนัน แต่ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นความรู้ที่อยู่ในมือของเจ้าของบ่อนและเจ้ามือเป็นหลัก

2.3 ทุนทางสังคม (social capital) เป็น

ทุนที่มีความสัมพันธ์เครือข่ายสังคมของชนชั้นในพื้นที่ คาสิโนชายแดนโดยใช้ความสัมพันธ์ดังกล่าวในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนเกิน เช่น การแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจใต้ดิน การแสวงหาผลประโยชน์จากการปันส่วนหุ้นลมของกลุ่มนักลงทุนที่ถือหุ้นลมสำหรับบูดีเยอร์ทุนทางสังคมถูกสร้างโดยอำนาจทางสังคมนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันรวมถึงความใกล้ชิดในสังคม “การคงอยู่ของเครือข่ายความสัมพันธ์” เครือข่ายของเจ้าของบ่อนและเจ้ามือเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งมากกว่านักพนันที่มาในลักษณะปัจเจกชนอย่างเห็นได้ชัด

2.4 นอกจากนี้แล้ว ในพื้นที่บ่อนคาสิโน

ยังมีการช่วงชิงผลประโยชน์ส่วนเกินผ่านทุนทางเทคโนโลยี (technological capital) อีกด้วย ได้แก่ ในเกมตู้มีการคุมความเสี่ยงในการพนันด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรือเกมโต๊ะมีการใช้เทคโนโลยีในการหาทางชนะผู้เล่นพนันโดยการใช้สปีดพิเศษที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าแต่สามารถแสดงสัญลักษณ์ผ่านทางกล้องวงจรปิด เป็นต้น

3. ปัจจัยสุดท้าย คือ พื้นที่ความสัมพันธ์ทางสังคมและทางการเมือง (field) เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ รวมทั้งความสัมพันธ์เชิงอำนาจ พื้นที่ในที่นี่เป็นพื้นที่บ่อนคาสิโนซึ่งมีกิจกรรมการพนันที่มีโอกาสได้เสียผลประโยชน์และผลกระทบที่ตามมา บทความนี้จะประยุกต์สังคมเสี่ยงภัยของ

อูลริค เบค (Beck 1992) มาใช้ในบ่อนคาสิโนชายแดนในฐานะที่เป็นสังคมที่มีความเสี่ยงภัยมากขึ้นสำหรับมนุษย์ อย่างไรก็ตามโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในบ่อนคาสิโนจะมีความแตกต่างไม่เท่ากันระหว่างกลุ่มและชนชั้นต่าง ๆ ระหว่างเจ้าของบ่อน เจ้ามือและนักเล่นพนัน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมปัจจัยความเสี่ยง เช่น การควบคุมแรงปรารถนา (desire) ในการเล่นการพนัน เป็นต้น กล่าวโดยสรุปคือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในการเล่นการพนันจะมีระดับน้อยในกลุ่มของเจ้าของบ่อน เนื่องจากสามารถควบคุมปัจจัยความเสี่ยงได้มากกว่ากลุ่มเจ้ามือหรือกลุ่มนักเล่น ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมกลไกและกระบวนการในการบริหาร รวมถึงการควบคุมพฤติกรรมของเจ้ามือหรือนักพนัน นอกจากนี้ยังกระตุ้นความโลภของนักพนันผ่านการโฆษณา โปรโมชันต่าง ๆ เพื่อให้ นักพนันเล่นมาก ๆ นั้นหมายถึงความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ชนชั้นนำมีมากกว่านักพนัน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสามปัจจัยหลักนี้จะนำไปสู่การได้การเสียจากบ่อนคาสิโนชายแดนทั้ง 2 รูปแบบคือ

1. การสูญเสียทรัพย์สินจากการพนัน “เจ๊ง” ซึ่งในท้ายที่สุดจะเป็น “ผีข้างบ่อน”

2. ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นตามมาจากการ “เจ๊ง” การพนัน เช่น ปัญหาหย่าร้าง การลักขโมย การพัวพันกับการค้ายาเสพติดจนถึงการค้าประเวณี เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การได้เสียและผลกระทบจากการเล่นการพนันในบ่อนคาสิโนซึ่งเป็นการชิงชิงส่วนเกินในธุรกิจคาสิโนนั้นมีความแตกต่างกันระหว่างเจ้าของบ่อน เจ้ามือและนักเล่นพนันในลักษณะของเกมที่ต้องมีผู้ได้ผู้เสีย ดังนี้ (Tong Anon, personal communication, December 5, 2016)

1. กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มที่จะได้เสมอหรือชนะเสมอจะได้แก่นักลงทุนบ่อนคาสิโน ได้แก่ นักธุรกิจที่ลงทุนในการก่อสร้างอาคารและ (หรือ) ให้เช่าพื้นที่เล่นคาสิโนและโรงแรมที่พัก สำหรับผลประโยชน์ที่กลุ่มนักลงทุนจะได้นั้นจะได้จากการพนันเสมอในการเก็บค่าเช่า (rent seeking) เนื่องจากพวกเขาเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสถานที่ให้กับเจ้าของโต๊ะหรือเจ้ามือและนักเล่นได้เข้ามาเล่นได้อย่างปลอดภัย รวมทั้งการอำนวยความสะดวกและการบริการต่าง ๆ เช่น การเดินทาง อาหาร ที่พักให้กับนักเล่นพนัน นอกจากนี้กลุ่มนักลงทุนบ่อนคาสิโนยังได้ค่าตอบแทนจากการเก็บค่าเช่าที่ตั้งโต๊ะ ในขณะที่เดียวกันนักลงทุนหรือเจ้าของบ่อนคาสิโนส่วนใหญ่มักจะเป็นเจ้าของโต๊ะหรือเป็นเจ้ามือด้วย

กลุ่มนักลงทุนที่ถือหุ้นลม กลุ่มนักลงทุนนี้อาศัยการเป็นเจ้าของพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางการเมืองในประเทศกัมพูชาทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติโดยกลุ่มจะได้ผลประโยชน์จากการปันส่วนของหุ้นลม ดังจะเห็นได้จากกรณีของอาเซียน (นามสมมุติ) ผู้ว่าราชการในพื้นที่ปกครองตนเองของเขมรแดงที่ได้รับส่วนแบ่งปันผลจากบ่อนคาสิโนในตัวเลขที่เป็นทางการ อาทิ 20% เป็นต้น

2. กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มได้และเสีย ในการลงทุนธุรกิจบ่อนคาสิโน กลุ่มที่มีโอกาสได้และโอกาสเสีย ได้แก่ เจ้ามือ โดยแบ่งโอกาสได้และเสีย ดังนี้

- 2.1 โอกาสที่เจ้ามือจะได้อย่างแน่นอนเกิดมาจากการเก็บค่าตั้ง (commission) จึงมีลักษณะของนายทุนกินค่าเช่าที่เรียกว่า “เสือนอนกิน” เช่น ถ้านักเล่นพนันเล่นหรือแทงบาคาร่า 1 ครั้ง เป็นเงินจำนวน 100 บาท ถ้าแทงถูกจะได้เงินเพียง 95 บาท อีก 5 บาทจะต้องเสียเป็นค่าตั้งให้กับเจ้ามือ

- 2.2 โอกาสที่เจ้ามือจะเสีย เกิดมาจากการความเสี่ยงในการเล่นพนันของนักพนันในแต่ละครั้ง

ทั้งเกมการพนันที่อาศัยเจ้าหน้าที่ควบคุม เช่น ไพ่ บาคาร่า หรือเกมการพนันที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ควบคุม เช่น รูเล็ต สล็อต เป็นการเล่นที่มีความเสี่ยง ที่เจ้ามือมีโอกาสเสียได้เช่นเดียวกัน

เจ้ามือจัดอยู่ในกลุ่มของผู้ที่มีโอกาสได้และเสียจากการลงทุนในบ่อนคาสิโน เนื่องจากเจ้ามือที่เป็นเจ้าของบ่อนหรือนักลงทุนบ่อนคาสิโนจะใช้ระบบการบริหารที่เรียกว่า การบริหารความเสี่ยงโดยใช้ความรู้ทั้งทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ รวมถึงการใช้ความรู้ทางไสยศาสตร์เพื่อควบคุมการเสียประโยชน์ของเจ้าของโต๊ะ

3. กลุ่มผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเสียเสมอ จะพบว่า โดยภาพรวมแล้วนักพนันจะเป็นผู้เสียประโยชน์เสมอ เนื่องจากบ่อนการพนันจะมีกลไกและเทคนิค 2 ประการ ที่ทำให้นักเล่นการพนันเป็นฝ่ายเสีย คือ

3.1 การพนันในรูปแบบเครื่อง การเล่นเกมแบบนี้เจ้าของเครื่องเล่นสามารถคุมความเสี่ยงในการพนันด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เช่น สล็อตแมชชีน ตู้เกมต่างๆ ผู้ประกอบการคาสิโนสามารถตั้งโปรแกรมที่เครื่องเล่นเพื่อกำหนดกำไรที่แน่นอนได้

3.2 การพนันในรูปแบบเกม เจ้ามือจะใช้เทคนิคทางพฤติกรรมศาสตร์เอาชนะนักพนัน เช่น การให้เจ้าหน้าที่ของคาสิโนพักทุกชั่วโมง ในขณะที่นักพนันที่นั่งเล่นทั้งวันย่อมมีความรู้สึกเมื่อยล้า อ่อนเพลีย นักเล่นบางรายเล่นต่อเนื่องกระทั่งไม่ลุกขึ้นไปทำธุระส่วนตัว เช่น รับประทานอาหารหรือไปห้องน้ำ โดยเฉพาะในช่วงเวลากลางคืนที่นักพนันมีอาการง่วงนอน ด้วยเงื่อนไขที่ว่านี้ ช่วงเวลาหลัง 2 ทุ่ม เป็นต้นไป จึงเป็นช่วงที่เจ้ามือจะมีโอกาสได้กำไรมาก ประกอบกับการจัดบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฟรี ตลอดเวลาทำให้นักเล่นอาจพลาดและเสียการพนันได้ง่าย

ยิ่งไปกว่านั้นกรณีบ่อนคาสิโนออนไลน์ ภายใต้บริบททุนนิยมโลกาภิวัตน์จะพบว่าความเสี่ยงดังกล่าวยังเพิ่มขึ้นในลักษณะของการพนันออนไลน์ นับเป็นหนึ่งในรูปแบบการพนันสมัยใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องเล่นในบ่อนคาสิโนหรือพื้นที่เล่นการพนันเชิงรูปธรรมเพียงอย่างเดียว หากแต่การพนันถูกขับเคลื่อนเข้าสู่การเล่นในพื้นที่เสมือนจริงที่ถูกสร้างขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร ลักษณะดังกล่าวได้ทำลายอุปสรรคทางด้านเวลาและสถานที่ในการเล่นพนันลงโดยเฉพาะภายหลังการพัฒนาเทคโนโลยีบนโทรศัพท์สมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงพบว่าเจ้ามือและเจ้าของบ่อนได้พัฒนาธุรกิจคาสิโนของตนให้เข้าถึงผู้เล่นได้ง่ายขึ้นผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์สื่อสาร ส่งผลให้ในปัจจุบันการพนันออนไลน์ได้รับความนิยมแพร่หลายในกลุ่มนักพนันหน้าใหม่ เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยปราศจากข้อจำกัด อีกทั้งสามารถตรวจสอบสถานะภาพการเล่นจำนวนเงินได้-เสียได้เป็นเวลาจริงโดยสมบูรณ์ในสภาพดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ที่ได้เสียในทุนนิยมคาสิโนเปลี่ยนหน้าไปอย่างรวดเร็วทุกวันอันมีสาเหตุมาจากความเร็วของรอบการเล่นและกระแสเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ไหลเวียนอย่างรวดเร็ว (Jirayoot Seemung 2017, 112-137)

ข้อเสนอในเชิงนโยบายของบ่อนคาสิโนถูกกฎหมาย

จากการวิเคราะห์บ่อนคาสิโนชายแดนไทย โดยอาศัยงานเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรม ผู้เขียนสามารถสรุปได้ว่า ข้อเสนอการเปิดบ่อนคาสิโนถูกกฎหมายในปัจจุบันเป็น “การเพิ่มปัญหามากขึ้น” สำหรับสังคมไทย เนื่องจากปัญหาการเสียพนันที่มี

สาเหตุมาจากการช่วงชิงผลประโยชน์ของการพนันใน คาสีโนซึ่งเป็นเกมที่ต้องมีการแพ้-ชนะ ในขณะเดียวกัน ก็เพิ่มผลกระทบทางสังคมที่ตามมาอย่างหลากหลาย อีกด้วย นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงประเด็นการจัดระเบียบคาสีโนจะพบว่าสังคมไทยในปัจจุบันยังเป็น ไปได้ยากอีกด้วย ดังตัวอย่างในประเด็นต่อไปนี้ (Attachai Anon, personal communication, March 17, 2018)

ประเด็นการควบคุมนักพนันโดยจำกัดผู้เข้าไปเล่นในบ่อนคาสีโนต้องเป็นเฉพาะคนต่างชาติ เท่านั้น เป็นข้อเสนอที่ท้าทายหากพิจารณาจากกรณี ของบ่อนคาสีโนชายแดนไทย-กัมพูชาในเขตภาค ตะวันออกจะพบว่า เมื่อนักพนันที่เป็นคนไทยลดลง บ่อนคาสีโนกัมพูชาต้องปรับตัวโดยหันมารับลูกค้า ชาวกัมพูชาให้เข้าไปเล่นการพนันแบบไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ข้อถกเถียงในประเด็นว่าการมีบ่อนคาสีโน อย่างถูกกฎหมายในประเทศไทยจะสามารถดึงดูด นักท่องเที่ยวมาเล่นการพนันในประเทศได้จะพบว่า เป็นข้อเสนอที่สวนทางข้อเท็จจริงกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวกับนักพนันเป็นคนละกลุ่มกัน นักพนันคือคนกลุ่มหลักที่เข้าไปใช้บริการคาสีโน แต่ นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการบ่อนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ประเด็นดังกล่าวยิ่งลำบากมากขึ้นเมื่อมีการเล่นใน รูปแบบคาสีโนออนไลน์ซึ่งพบว่า การควบคุมเป็นไปได้ ยากและมีผลกระทบในวงกว้างโดยจะกระทบทุกผู้ทุกวัย

ประเด็นการควบคุมสถานที่ตั้งของบ่อนคาสีโน ซึ่งโดยหลักการแล้วควรอยู่ห่างไกลจากชุมชน เช่น บนเกาะ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันจะพบว่า เป็นการยาก ที่จะหาสถานที่ดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดี ถ้าเปลี่ยนไป ใช้ระบบการพนันรูปแบบออนไลน์ ปัญหาการควบคุม ก็อย่างยิ่งยากกว่าเดิม (Attachai Anon, personal communication, March 17, 2018)

ประเด็นการควบคุมบทบาทของนักการเมือง และข้าราชการอำมาตย์ในการแทรกแซงธุรกิจคาสีโน อย่างไม่เป็นทางการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนเกิน หรือเข้าไปชักใย (manipulation) อยู่เบื้องหลังก็ยังเป็น ไปได้ยาก เนื่องจากโครงสร้างอำนาจที่ยังผูกขาดอยู่ที่ ชนชั้นนำเป็นหลัก (Srisuwan Janya, personal communication, March 15, 2018)

สำหรับข้อเสนอการมีคาสีโนเพื่อที่จะช่วย ส่งเสริมรายได้ของประเทศสามารถเป็นทางเลือก นโยบายในอนาคตได้ เมื่อมีการออกแบบกฎหมาย การพนันใหม่โดยที่ยังถือการพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่อนุญาตให้เปิดโดยต้องมีการสร้างระบบการพนัน แบบรับผิดชอบ (responsible gambling) และการให้การศึกษากับพลเมืองเพื่อรู้เท่าทันการพนัน (critical consciousness) (Naowarat Plainoi 2014) ดังนั้น เงื่อนไขเบื้องต้น (pre-condition) ต่อการ อนุญาตเปิดบ่อนคาสีโนควรมีมาตรการสำคัญดังนี้

1. การพนันนั้นจะต้องปราศจากความ เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่นๆ เช่น การฟอกเงินจาก บ่อนคาสีโน เป็นต้น
2. การจัดกลไกทางกฎหมายเพื่อคุ้มครอง เด็ก เยาวชนและบุคคลที่ขาดความสามารถในการ ปกป้องตนเองจากผลกระทบของบ่อนคาสีโน เช่น การควบคุมการพนันรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น
3. การจัดกลไกให้การศึกษาเพื่อเคลื่อนไหว เผยแพร่และเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับบ่อนคาสีโนอย่าง รอบด้าน
4. การจัดทำประชามติในพื้นที่ที่มีการจัดตั้ง บ่อนคาสีโนอย่างโปร่งใสและมีส่วนรวมอย่างแท้จริง

References

- Attachai Anon. 2018. *Chaomue Bon Kan Phanan Haeng Nueng Nai Phuenthi Chaidaeen Phaktawan-Ok Khong Thai*. [A Host of a Casino at the Eastern Border of Thailand]. Personal communication, March 17. (in Thai)
- Beck, Ulrich. 1992. *Risk Society: Towards a New Modernity*, translated by Mark Ritter. London: Sage.
- Bourdieu, Pierre. 1977. *Outline of a Theory of Practice*, translated by Richard Nice. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chaiyon Praditsil, Nakrob Tianam, Wongtham Sarana, Chuwong Ubalee, and Jutinan Kwunnate. 2014. *Khrueakhai Chonchan Nam Thang Setthakit Kanmueang Lae Phonkrathop Khong Bon Kha Si No Tam Chaidaeen Thai-Kamphucha Nai Khet Changwat Phaktawan-Ok*. [Politico-Economic Elite Networks and Impacts of Thailand–Cambodia Border Casinos in the Eastern Region Provinces]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- Harvey, David. 2003. *The New Imperialism*. New York: Oxford University.
- Jirayoot Seemung. 2017. *Kan Thopthuan Lae Prap Yutthasat Kan Phatthana Khong Khrongkan Phatthana Phuenthi Chaifang Thale Tawan-Ok Su Kan Pen Prathet Asian Nai Changwat Sa Kaeo : Korani Sueksa Bon Kha Si No Chaidaeen*. [Review and Adjustment of the Strategy of the Eastern Seaboard Development Program toward ASEAN Country Status in Sa Kaeo Province: The Case of Border Casinos]. Bangkok: National Research Council of Thailand (NRCT). (in Thai)
- L.H. 2014. "Casinos in Cambodia: When the Luck Runs Out." *The Economist*. Accessed February 26, 2018. <https://www.economist.com/blogs/banyan/2014/10/casinos-Cambodia>.
- Morton, Eddie. 2014. "Gambling on Change, Business." *The Phnom Penh Post*. Accessed February 26, 2018. www.phnompenhpost.com/business/gambling-change.
- Naowarat Plainoi. 2014. *Rai-Ngan Phon Kan Pramoen Lae Phaenngan Lot Panha Kan Phanan*. [General Evaluation and Plans to Reduce Gambling Problems]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)

- Nop Anon. 2017. *Chaokhong Bon Kan Phanang Haeng Nueng Nai Phuenthi Chaidan Phaktawan-Ok*. [A Casino Owner at the Eastern Border of Thailand]. Personal communication. May 1. (in Thai)
- Nualnoi Treerat. 2016. "Talat Kan Phanang Lok: Phanphan Mak Khuen." [World Gambling Market: Increasingly Turbulent All the Time]. In *Kan Phanang Nai Yuk Plian Phan Rai-Ngan Pracham Pi 2559 Sun Sueksa Panha Kan Phanang*. [Gambling in Transition: Annual Report of Center for Gambling Studies], edited by Siriporn Yodkamonsat, 24–39. Bangkok: Duean Tula. (in Thai)
- Pinkaew Laungaramsri. 2017. *Thunniyom Kha Si No: Khet Setthakit Phiset Chin Kap Kan Sang Chaidan Seri Niyom Mai Nai Lao*. [Capitalism of Casino: Special Economic Zone of China and Establishment of Liberalism on Laos's Border]. Chiang Mai: Center of ASEAN Studies, Chiang Mai University. (in Thai)
- Pornsak Phongphaew, Sanit Chornanan, Vichien Tansirikongkhon, Khajornsak Sawekkomet, and Thongchai Torraktrakun. 2002. *Bon Kan Phanang Tam Naeo Chaidan Khong Thai: Phonkrathop Lae Naeothang Kaekhai Panha*. [Casinos on Thailand's Borders: Effects and Problem-Solving Approaches]. Bangkok: The Political Science Association of Kasetsart University. (in Thai)
- Ratchabandityasapha. 2011. *Photchananukrom Chabap Ratchabandittayasathan Pho So 2554*. [Thai Royal Institute's Official Dictionary of the Thai Language, Thailand 2011]. Accessed July 26, 2018. <http://www.royin.go.th/dictionary>. (in Thai)
- Rattaphong Sonsuphap. 2012. *Bon Kan Phanang Tam Naeo Chaidan: Phonkrathop Lae Naeothang Kan Chatkan*. [Casinos on Borders: Effects and Management Plans]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- Rattaphong Sonsuphap, and Itsaree Phaksipaeng. 2016. Huai Tai Din Nai Miti Khit Rueang Kan Luean Lai Su Thun Choeng Sanyalak. [Underground Lotteries in the Perspective of Symbolic Capitalism's Slippage]. In *Kan Phanang Nai Yuk Plian Phan Rai-Ngan Pracham Pi 2559 Sun Sueksa Panha Kan Phanang*. [Gambling in Transition: Annual Report of Center for Gambling Studies], edited by Siriporn Yodkamonsat, 198–207. Bangkok: Duean Tula. (in Thai)
- Royal Decree of the Kingdom of Cambodia. 1996. *Law on the Suppression of Gambling 1996*. Accessed February 26, 2018. https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/khm_e/WTACCKHM3A3_LEG_42.pdf.

- Spring News. 2018a. "*King's Roman: Anachak Phanan Rim Khong Kham Thi Khunkhoei Khong Nak Siang Chok*." ["King's Roman": The Gambling Empire at Khong River Well-Known to Fortune Seekers]. Accessed February 3, 2018. <http://www.springnews.co.th/th/2018/02/191797>. (in Thai)
- . 2018b, February 3. *Poet Khum Khai Thurakit Anachak King's Roman*. [Unmasking King's Roman's Business Network]. Accessed February 3, 2018. <http://www.springnews.co.th/th/2018/02/192469>. (in Thai)
- Srisuwan Janya. 2018. *Lekhathikan Samakhom Ongkan Phithak Ratthathammanun Thai*. [Secretary-General of the Association to Protect the Thai Constitution]. Personal communication. March 15. (in Thai)
- Strange, Susan. 1986. *Casino Capitalism*. Oxford: Basil Blackwell.
- Sungsidh Piriyarangsan. 2003. Rakthan Thang Prawattisat Thruesai Kan Phanan. [Historical Roots of Gambling Theory]. In *Setthakit Kan Phanan Thanglueak Choeng Nayobai*. [Gambling Economy: Policy Choices], edited by Sungsidh Piriyarangsan et al., 1-35. Bangkok: Ruam Duai Chuai Kan. (in Thai)
- ThaiPublica. 2015. "*'Bon Casino' Jak Phueanban Thueng Thai (Ton The 1) Phut Lom Thai Chu Promochan Riak Khaek Laek Ngoen Fri Hong Phak*." [Casinos in Thailand and Neighboring Countries (episode 1)–Surrounding Thailand by Promotions Involving Free Money Exchange and Rooms]. Accessed February 1, 2018. <https://thaipublica.org/2015/08/casino-1>. (in Thai)
- Tong Anon. 2016. *Phuchatkan Bon Kan Phanan Haeng Nueng Nai Phuenthi Chaidan Phaktawan-Ok Khong Thai*. [A Manager of a Casino at the Eastern Border of Thailand]. Personal communication. December 5. (in Thai)
- Voice TV. 2018. *Poet Phang Thun Kham Chat "Chin-Thai-Lao" Tong Songsai Kiaophan Yaseptit-Khapraweni*. [Disclosure on China–Thailand–Laos Trade: Drugs and Prostitution Suspected]. Accessed February 3, 2018. <https://www.voicetv.co.th/read/Hy1UW4gLM>. (in Thai)
- Will, Rachel, and May Titthara. 2012. "Cambodia's Gambling Law Loosely Enforced." Accessed February 26, 2018. <http://www.phnompenhpost.com/national/cambodias-gambling-law-loosely-enforced>.